15/01/2022

Όταν οι Έλληνες μετανάστες στις ΗΠΑ αλληλογραφούσαν

/ Ομογένεια

Ήμουν πολύ τυχερή, καθώς σε μια έρευνά μου να βρω κάποια στοιχεία για τους Έλληνες μετανάστες στην Αμερική, έπεσα επάνω σε μια μεταπτυχιακή εργασία του 2002 της Μαργαρίτας Δούνια στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, με τίτλο «Μετανάστευση και μνήμη: Η ανάδυση της μνήμης, στην επιστολογραφία, τη φωτογραφία και το φιλμ». Μια εξαιρετική δουλειά 65 σελίδων για τους μετανάστες από την Κρεμαστή, ένα ορεινό, άγονο χωριό, στις πλαγιές του Πάρνωνα, στο οποίο η ιστορία της μετανάστευσης ξεκινά από τα μέσα του δέκατου ένατου αιώνα. Με εντυπωσίασε και με συγκίνησε τόσο, ώστε να την διαβάσω όλη και να σας μεταφέρω την δύναμη της μνήμης, που στον πυρήνα της ενισχύεται η ταυτότητά μας, οι οικογενειακοί, κοινωνικοί, οικονομικοί και πολιτικοί μας δεσμοί ανάμεσα στην πατρίδα που εγκαταλείψαμε και στην πατρίδα που μας φιλοξενεί.

Το υλικό της εργασίας αυτής από την οποία έχω επιμεληθεί ένα ελάχιστο τμήμα, που αφορά μόνο τις επιστολές που αντάλλασσαν οι μετανάστες στην Αμερική με την οικογένειά τους στην Κρεμαστή, συγκεντρώθηκε από την Μαργαρίτα Δούνια, ύστερα από έρευνα στο χωριό και παραχωρήθηκε, είτε από οικογένειες μεταναστών, είτε από επίσημους φορείς και συλλόγους.

Πολλά τμήματα του υλικού αποτελούν μέρος του οικογενειακού αρχείου της οικογένειας Δούνια και της οικογένειας Παπαμιχαλοπούλου και περιλαμβάνει επιστολές, καρτ-ποστάλ, φωτογραφίες, δύο βιβλία και ένα φιλμ.

Οι επιστολές που έχουν σταλεί από την Αμερική προς την Ελλάδα χρονολογούνται από το 1913 έως το 1940 και ανήκουν στην ίδια οικογένεια. Οι επιστολές που στέλνονται από την Ελλάδα προς τις ΗΠΑ έχουν γραφτεί τη δεκαετία του 1960. Η Μαργαρίτα Δούνια κάνει τομές στην ψυχολογία του μετανάστη με εξαιρετικές αναλύσεις, που δεν χωρούν στο μικρό αυτό κείμενο, το οποίο θέλει απλά να κεντρίσει τις δικές σας μνήμες που υπάρχουν καταγεγραμμένες σε καταχωνιασμένες στο σπίτι σας αλληλογραφίες, των μεταναστών προγόνων σας με τις οικογένειες και τους συγγενείς τους σε όλη την Ελλάδα. Στη δεκαετία του 1880 περίπου 20.000 Ελληνες έφτασαν στις ΗΠΑ και ο αριθμός τους μεταξύ 1911-1920 αυξήθηκε στις 180.000. Οι περισσότεροι μετανάστες ήταν αρχικά άντρες από την Πελοπόννησο που έφταναν στις ΗΠΑ έχοντας ακούσει φανταστικές ιστορίες για τον πλούτο της Αμερικής. Το αμερικανικό όνειρο επηρέασε και τους κατοίκους της Κρεμαστής.

Όπως αναφέρει η Μαργαρίτα Δούνια, «εκτός από τις επισκέψεις ταξιδιωτικών

πρακτόρων και παλιών μεταναστών που μετέδιδαν με γλαφυρό τρόπο πληροφορίες για αμύθητα πλούτη και δολάρια που έτρεχαν στους δρόμους, υπήρχαν και μετανάστες που επιστρέφοντας έκαναν μεγάλες δωρεές και γίνονταν περιζήτητοι γαμπροί. Επίσης, δεν απουσίαζαν τα εμβάσματα που έφταναν από τους μετανάστες στις οικογένειές τους στο χωριό. Η προπαγάνδιση του αμερικανικού ονείρου πορευόταν και από την επίσημη αμερικανική κυβέρνηση με την αποστολή φυλλαδίων που εξυμνούσαν την υλική ευημερία των ΗΠΑ. Στα φυλλάδια υπήρχαν εικονογραφημένες απεικονίσεις 'Αμερικάνων', χοντρών, να παρακολουθούν κάτι το οποίο αποκαλούσαν television. Στο φυλλάδιο, το οποίο διάβαζαν οι δάσκαλοι στις τάξεις των δημοτικών σχολείων, υπήρχαν και μικροί διάλογοι στα Αγγλικά».

Τα θέματα που θίγονται στις επιστολές αυτές αφορούν αποκλειστικά τον δημόσιο βίο και δεν προσβάλλουν κανένα. Αντίθετα αποτελούν ένα θησαυρό, όπου οι λέξεις τους είναι κοινό κτήμα όλων μας, με εικόνες και ίχνη που ανοίγουν μέσα μας παράθυρα να συναντηθούμε απροσδόκητα με ένα παρελθόν, που δεν γνωρίζουμε, που δεν μπορούμε καν να φανταστούμε. Οι επιστολογράφοι δεν έχουν ιδιαίτερη μόρφωση και κάποιοι από αυτούς καμμία και είναι γεγονός, πως αναγκάστηκαν να στείλουν γράμμα για πρώτη φορά, όταν ήρθαν αντιμέτωποι με τη μετανάστευση. Τα θέματα των επιστολών είναι η κοινή καθημερινότητα που έχασαν και που προσπαθούν απεγνωσμένα να γεμίσουν το κενό της με επιστολές, κάρτες και φωτογραφίες. Ας διαβάσουμε τις μοναδικές αυτές μνήμες…

Η υγεία σαν εισαγωγή

THE GREEKS IN CALIFORNIA

Γ. ΙΩ. ΛΕΓΑΚΗΣ ΚΑΙ ΑΓΓ. ΠΕΤΡΟΛΕΚΑΣ

Διατρούντες Ζαχαροπλαστείον, κείμενον εἰς τὸν νότιον ἀριθ. 41 τῆς ὁδοῦ Καλιφορνίας.

Γ. ΙΩ. ΛΕΓΑΚΗΣ
Μετὰ τῆς συζύγου του

Κατάγεται ἀπὸ τὸ χωρίον Κρεμαστὴ τῆς Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς. Ἐμιγράδευσε δὲ εἰς τὸν Ἅγιον Παῦλον τῆς Μινεζότας ὅπου συνεχωρήθη τὸν Στεφανίαν Π. Κουλούρη εἰς τὰς 18 Ἰουνίου 1911.

ΑΓΓ. ΠΕΤΡΟΛΕΚΑΣ

Ἐγεννήθη εἰς τὸ χωρίον Χάραξ τῆς Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς καὶ εἶναι ἡλικίας 25 ἐτῶν. Ἐλθοῦσα δὲ πρὸ ἑπταετίας ἐν Ἀμερικῇ, εὑρέθη ἐντεῦθεν πρὸ 2 ἐτῶν καὶ διατελεῖ εἰσέτι ἄγαμος.

DANGERS OF BEAUTY.

But I charge you not to disgrace me, as thou art in the bloom of youth that excites desire. It is not easy to guard the tender ripe fruit: for beasts and men injure it in some way, and winged insects and four-footed animals. Venus proclaims their opening bloom. I say that rapine is their fate, however much they try to avoid it. And on the fair-formed beauty of virgins every one that passes sends forth a melting dart from his eye, overcome by desire.

ÆSCHYLUS.

Οι εκφράσεις που χρησιμοποιούσαν σαν ξεκίνημα μιας επιστολής αναφέρονταν σταθερά στην υγεία. Την ερώτηση για την «καλήν υγείαν» θα την δούμε σε όλες τις επιστολές. Οι εκφράσεις που συναντιούνται είναι συνήθως οι εξής:

«Πρώτον έρχομαι να εροτήσο δια την καλήν σας ηγήαν και δεύτερον εάν ροτάται και δια ημάς καλός υγιένομεν» 6.12.1913

«Πρώτον ερωτώ διά την καλήν σου υγείαν κε μεις δόξα το Θεό ηγιένομεν» 29.8.1937

«Αγαπιτί μου κόρη Βασίλω υγείαν έχομεν και υγείαν ποθώμεν δια ημάς» 3.5.1940

«ήμαστε καλά το αυτό ποθό και δι εσάς» 6.7.1964

«Ελαβα το γράμα σας και εχάρηκα που είσθε καλά καθώς και ημείς με τη βοήθεια

του Θεού καλά είμεθα» 25.1.1966

Τα Παράπονα της καθυστέρησης

Οταν τα γράμματα αργούν να φτάσουν, η αναμονή είναι δυσβάσταχτη. Τα παράπονα πηγαινοέρχονται και η χαρά, όταν επιτέλους το γράμμα βρίσκει το δρόμο του, είναι ανείπωτη. Οι δεσμοί δεν κόπηκαν. Διαβάζουμε λοιπόν τα εξής:

«χάθικε πεδάκι μου να μου στίλετε ένα γράμα δύο λέξις έχω να λάβω γράμα σας από το Νοέμβριον», 3.5.1940

«έλαβα την επιστολήν σου και ήταν χαρά μεγάλη ύστερα από την ανεξήγητη σιωπή σου» 7.8.1940

«ήδον να μου γράφης ότη δεν σου έγραψα, μήπος κάθησα καθόλου για να σου γράψο;» 6.12.1913

«από έξη μήνες σίμερις ελάβαμε γράμα από τα χέρια σου είχαμε απελπιστί από εσένα» 11.2.1920

«εμείς εδό δεν έχομε παράπονο μίπος δε στίλετε χρίματα έχουμε όπου είστε αμελίδες όπου δεν γράφετε διότι τα γράμματα είνε εις τους γονίδες παριγορια γιατί ήμαστουν ένα μπουλούκι κε τόρα εμίναμε με τα διό κορίτσια» 11.2.1920

«Νίκο να γράφεται τακτικά δια να ξεύρωμεν και ειμείς τι κάνεται σας έχω πολλές επιστολές γράψη και ουδεμία απάντησης δεν έλαβα μετά αφτήν οπού θα λάβετε, περιμένο χορίς άλο.» 5.3.1921

«πες του γιόργου τι του εκάμαμεν κε δε μας γράφη μήπος τον εδιόξαμε από την ελένι γιαφτό είνε θιμωμένος;» 5.3.1921

«με ξεχάσατε πεδάκι μου δε θιμόσαστε τη μανούλα σας όπου σας ανέστισε σας εμεγάλοσε και τώρα στα γερόντια της οπού έπρεπε καθέ ταχιδρομίο κε γράμμα να που δυστιχός..5 τάλιρα να μου στέλνατε καθείς θα περνούσα» 3.5.1940

«παράπονα δε διατυπώνω αν και πολλά είναι τα δικαιώματα της μητέρας απέναντι του παιδιού της, όπως και του παιδιού απέναντι της μητέρας» 7.8.1940

Ο αναλφαβητισμός εμπόδιο στην επικοινωνία

THE GREEKS IN CALIFORNIA

ΔΗΜ. ΙΩ. ΚΑΝΑΡΙΑΣ

Έγεννήθη εἰς τὸ χωρίον Περίστασις τῆς Θράκης καὶ εἶνε ἡλικίας περίπου 30 ἐτῶν. Μετηνάστευσεν ἐν Ἀμερικῇ πρὸ ὀκταετίας καὶ εὑρίσκεται ἐνταῦθα πρὸ 5 ἐτῶν. Διατηρεῖ Ἐστιατόριον, τὸ Bon Ton Restaurant, κείμενον εἰς τὸν ἀριθ. 311 τῆς ὁδοῦ Alvarado καὶ εἶνε εἰσέτι ἄγαμος.

PASADENA, CAL.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Π. ΛΕΓΑΚΗΣ
(Μετὰ τῆς οἰκογενείας του)

Μετηνάστευσεν ἐν Ἀμερικῇ εἰς τὰς 19 Ἰουνίου 1903 ἐλθὼν κατ' εὐθείαν ἐνταῦθα ὅπου καὶ διαμένει ἔκτοτε. Εἰς τὰς 10 Σεπτεμβρίου 1909 ἐνορφεύθη εἰς Λὸς Ἀντζελες τὴν ἐκ τοῦ χωρίου Κρωμνᾶς καταγομένην Αἰκατερίνην Ν. Γκουζέλη, μετὰ τῆς ὁποίας ἐπέκτησε τρία τέκνα γεννηθέντα ἐνταῦθα, τὴν Ἀγγελικὴν 8 ἐτῶν, Εὐγενίαν 6 ἐτῶν καὶ Παναγιώτην 4 ἐτῶν ἡλικίας. Διατηρεῖ Ζαχαροπλαστεῖον κείμενον εἰς τὸν ἀνατολικὸν ἀριθμὸν 66 τῆς ὁδοῦ Κολοράδο, εἶνε ἡλικίας 40 ἐτῶν καὶ ἐγεννήθη εἰς τὸ χωρίον Κυπαρίσσι τῆς Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς

Οι περισσότεροι άντρες που έφυγαν για την Αμερική, δεν είχαν καν τελειώσει το δημοτικό σχολείο, και αρκετές γυναίκες δεν είχαν περάσει ούτε από το κατώφλι του. Επομένως ο αναλφαβητισμός, ήταν ένα πολύ μεγάλο εμπόδιο στην διαδικασία της αλληλογραφίας. Γι' αυτό πολλοί χρησιμοποιούσαν έναν γραμματικό για να γράφει τα γράμματα ο οποίος γνώριζε συνήθως την οικογένεια και μπορούσε να «παρέμβει» στο κείμενο. Διαβάζουμε λοιπόν:

«εξάλλου το γεγονός ότι είμαι αγράμματη, πράγμα που επανειλημένως σου το έγραψα, δεν μου επιτρέπει να σου διατυπώσω τις σκέψεις μου όπως ακριβώς τις εννοώ» «για να θυμηθείς καλύτερα σου απάντησα λεπτομερώς με τον ίδιον επιστολογράφον που σου γράφω και τώρα».

«τον Παναγιώτιν τον έχουμε εις Τολενίδι, εις την δευτέραν του ελληνικού σχολίου, είπαμε να βγάλι το σχολαρχίο σαν τα αγαπάι τα γράματα. Τον Πέτρον τον έχουμε

εις τον Χάρακαν εις το σχολίο διότι εδώ δεν έχομεν δάσκαλο για γράματα, τον επήρε ενεπιστρατία και δεν θέλωμε να μίνι στραβός από γράματα» 11.2.1920

«Αδελφέ σήμερον οπού σου γράφω ευρίσκομαι εις τους Μολάους εις το Σχολείον» 5.3. 1921

«Μου γράφης σε ποια τάξι είμαι, εφέτος τελειώνω τη δευτέρα γυμνασίου. Σας ευχαριστώ πολύ για την καλήν σας διάθεσι που έχετε να με σπουδάσετε» 7.6.1926

Η οδυνηρή απουσία

Ο μετανάστης που φεύγει, αφήνει πίσω του ένα τεράστιο κενό, που το φάντασμά του τον ακολουθεί όπου πάει. Η απουσία είναι οδυνηρή και για αυτόν που φεύγει και για αυτόν που μένει, γιατί δημιουργεί στέρηση, που εκφράζεται με νοσταλγία. Ο χωρισμός και ο κενός χώρος εκφράζονται με πολλούς τρόπους. Ας τους δούμε:

«δεινή είναι θέση και των γυναικών που μένουν πίσω»

«με ερώτησαν στην ετερία αν είμε Αμερικανίς πολίπς.,.για να φέρο το πεδί εδό» 1.3.1971

«η ζωή εδώ είνε δύσκολο άλλά έχει κάιη για άλλους» 1.3.1971

«εγο εδό δεν μπορο όλο αρόστιες είμε πος επιθιμούσα να είσουνα εδό» 28.2.1965

Αλλά και στα γράμματα που στέλνονται από την Ελλάδα προς την Αμερική διάκριση είναι εμφανής:

«εάν ήμουν αυτού πέρα θα το έβγανα το χρέος.»

«εδό εις Θεσσαλονίκην τα πράγματα είνε καλλήταιρα από αυτού πέρα» 6.12.1913

«η μάνα σας θέλη να έλθει πάνου να σας ειδή» 11.2.1920

«αδελφέ για τις αποκριές ήμων παημένος εν Κρεμαστή δια να απουκρέψω» «να μιν πάρετε τη Μαριγό πάνου εις την Αμερική» 5.3.1921

«αδελφέ σήμερις ήλθα στιν Κρεμαστίν με άδια από τας Αθήνας, από το φρουραρχίο και από δώ παώ εις τον Πειραιάν κε από εκι εις το σόμαν εις τη Σμύρνη. Εδοπαίρα εις το χόριό έχουμε χιόνι μας έχουναι αποκλίσι κε έχουναι παιθάνι 10 νομάτοι» 16.2.1920

Το χρέος του μετανάστη

Αυτός που μεταναστεύει αφήνει πίσω του οικογένεια, αδελφές ανύπαντρες, φτωχούς γονείς και συγγενείς και αισθάνεται χρέος να βοηθήσει τους δικούς του, που μέσα από τα γράμματα και τις φωτογραφίες προσπαθεί να αναστήσει. Ενας τρόπος που δείχνει την ουσιαστική φροντίδα, είναι να φέρει τα συγγενικά του πρόσωπα στην Αμερική να τους βρει δουλειά. Να τι γράφουν:

«Κύτταξε να βρει δουλιά ο πατέρας να περνε και μας. Αν και αγράμματος τσοπάνης δεν ήθελε να μας αφήσει στους πέντε δρόμους. Έβαλε υποθήκη το σπίτι, το εξώφλησε το 1906 που ήρθε να πάρη και την υπόλοιπη οικογένεια» (Χωρίς ημερομηνία)

«ηπόγραψε τα χαρτιά που σου έστιλα το ένα το άλο πλίαρχος είνε πολί καλί θέσι, εγο θέλο να έρθις κε ανίργισα, έχο το μέσο εδό» 25.1.1966

«μου είπαν δυστυχώς εγώ δεν μπορό να σε φέρω, πρέπει αδερφός να καλεί αδερφό. Εγώ μπορώ να φέρω το Γιαννάκη αλλά με την αναλογία» 1.3.1971

Οικονομικές σχέσεις

Οι οικονομικές ευκαιρίες στην Αμερική είναι παράγοντας έλξης για τους μετανάστες, εκ των οποίων όσοι καταφέρνουν να επιβιώσουν στις σκληρές συνθήκες της Αμερικής, κερδίζουν χρήματα και βοηθούν την οικογένειά τους, «ενδυναμώνοντας την σταθερότητα του οικογενειακού ιστού», όπως περιγράφει η Μαργαρίτα Δούνια. Περιουσιακά, διαθήκες και όλα τα γραφειοκρατικά, γίνονται το θέμα μια επιστολής. Διαβάζουμε τα εξής:

«σίμερις πιγένο στο νοσοκομίο αν πάθο τίποτις το σπίτι με τα έπιπλα τα αυτοκήνιτα και το τσέντι να ταπάρι Ανδρέας και οντερτεκερ να πάρι 2000$» 20.1.1966

«σου έστιλα τα χαρτιά για τις μαριγός το σπίτι, σου στέλνο και άλο χαρτή μίπος δεν το έλαβες το πρότο» 6.7.1964

«να μου στίλις 2 χαρτιά σαν αφτά που ηπόγραψα εγό και τα πεδιά του θείο Κοστή» 28.5.1965

«έλαβα το πιστοπιτικο» 124

Αντίστοιχα στοιχεία προκύπτουν και για την αποστολή χρημάτων που συχνά ζητούν τα μέλη της οικογένειας στην Ελλάδα από τους πιο ευκατάστατους συγγενείς τους στην Αμερική. Αναφέρονται τα εξής:

«σου στέλνο εσωκλήστος ένα τσέκη 25 δολάρια» 8.11.1973

«να πάη να πάρη 200 τάληρα και να μαζεύται ότη έχετε και να περηκαλέσεται και ταφεντηκά σας να σας δύσουν στήλται να βγάλουμε κίνο το χρέος δηότι αβγατάν οι τόκοι» 12.1913

«θα σε περικαλέσο πολί όπος μου στίλις 25 τάλιρα δηότι ήμε απένταρος, χρεοστο του λοχαγού μου. Λιπον στίλτα αμέσος πίγενε στο τιλεγραφίο» 11.1914

«στίλετε καμιά πεντάρα δια να ανίξο το μαγαζί» 5.3.1921

«σημειωτέον ότι με τη σημερινή ακρίβεια της ζωής λόγω του πολέμου τα έξοδα είναι 8.500 το μήνα» 7.8.1940

Σε άλλες περιπτώσεις διαπιστώνεται αποστολή υλικών αγαθών από την Αμερική προς την Ελλάδα τα οποία αποστέλλονται ως δέματα:

«Ελάβαμε τη σάλπα που εστηλες και είναι πολύ ωραία και σε ευχαρηστούμε πολύ». 8.11.1973

Πολλές φορές οικονομική ενίσχυση επιτρέπει στην οικογένεια να ζήσει κάπως καλύτερα, στα νεότερα μέλη να σπουδάσουν.

«σας ευχαριστώ πολύ για την καλήν σας διάθεσιν που έχετε να με σπουδάσετε» 7.6.1926

«Πες του Λούη αν περάσουν οι χρίσιμες μέρες να πάη στου ροβάστου να πάρη τα λεφτά» «πρόσφερε τους ασπασμούς μου εις θειον ιοάνη θείαν φαίη και εις τον ανδρέα και εις τον τάημαν» 6.12.1913

Όταν ο Θάνατος χτυπάει την πόρτα

Οι μοιρασμένες χαρές και λύπες είναι οι τελευταίες επιστολές . Μια γυναίκα γράφει προς τα παιδιά της στις ΗΠΑ:

«η συμφορά μου για το χαμό του αδερφού σας θα είναι μέχρις ότου κλείσω τα μάτια. όψις του σπιτιού μας άλλαξε τελείως. Πίκρες μεγάλες διαδέχονται μια την άλλη. Δεν υπάρχη μεγαλύτερη συντριβή να βλέπω ένα κορίτσι του οποίου το πρόσωπον είναι καλυμμένο με μαύρο μαντήλι να κλάιη στο θέαμα της θρηνούσης μητέρας σας».

«κάθε μέρα έρχονται στο σπίτι ξένοι για να με αποσπάσουν από τα μοιρολόγια, και να με ανακουφίσουν προς στιγμήν από το χτύπημα του Λεωνίδα». 7.8. 1940

Έπειτα μια μητέρα γράφει στους γιους της: «ο πατέρας σου σήμερον αύριον θα πεθάνη διότι είναι φθησικός αλλά να μη στενοχωρεύεσται και το κορίτσι το νού σας. Παιδί μου τι να κάμωμεν αφού το ήθελε θεός πολλυ στο κόσμο και εμείς» 20.5.1922

«εβρίκα τους γονείς μας πολλυ λυπημένους δια τον θάνατον του αδελφού μας του χρήστου όπου επνίγη εις τον στρατόν και εάν θέλης να μάθης πως έγινε σου το γράφω.» 5.3.1921

«εμίναμι μονάχι και ήμαστουν ένα μπουλούκι και τόρα εμίναμε με τα διο κορίτσια, δε μπορο να διατηρίσο τα αμπέλια κε τα μελισια μινπος ζίσομε τίποτις χρόνια κε κατεβίτε κε σας ειδούμε να μι σας πάρουμε καειμό ένα ασκέρι πεδιό κε τα χέρετε ξενιτιά μάνα σας μέρα νίχτα σας θιμάται κε κλέει κακοντέλα. Τι να κάμομε τις ξενιτιάς τολάχιστον κάνετε παράδες να ζίσετε καλά να περάσομε κε εμίς τα γεράματα καλά» 11.2.1920

«χερετισμους από Γιώτη από Πέτρο Μαριγώ και από όλους τους συνκενίδες και Λέως της θια Παναγιώτενας επανδρεύθη την Θεωχάρη στα πεδιά φιλό όλα την ευχή μου να έχετε καθώς ταπεδάκια σου φιλό Σαράντο χερετισμούς και εις τον συμπέθερο Νίκο» 3.5.1940

**Αν ενδιαφέρεστε να μελετήσετε την μεταπτυχιακή εργασία της Μαργαρίτας Δούνια μπορείτε να επισκεφτείτε το https://ir.lib.uth.gr/xmlui/handle/11615/13343

Πηγή Εθνικός Κήρυξ